De scheepsbouwers Wortelboer

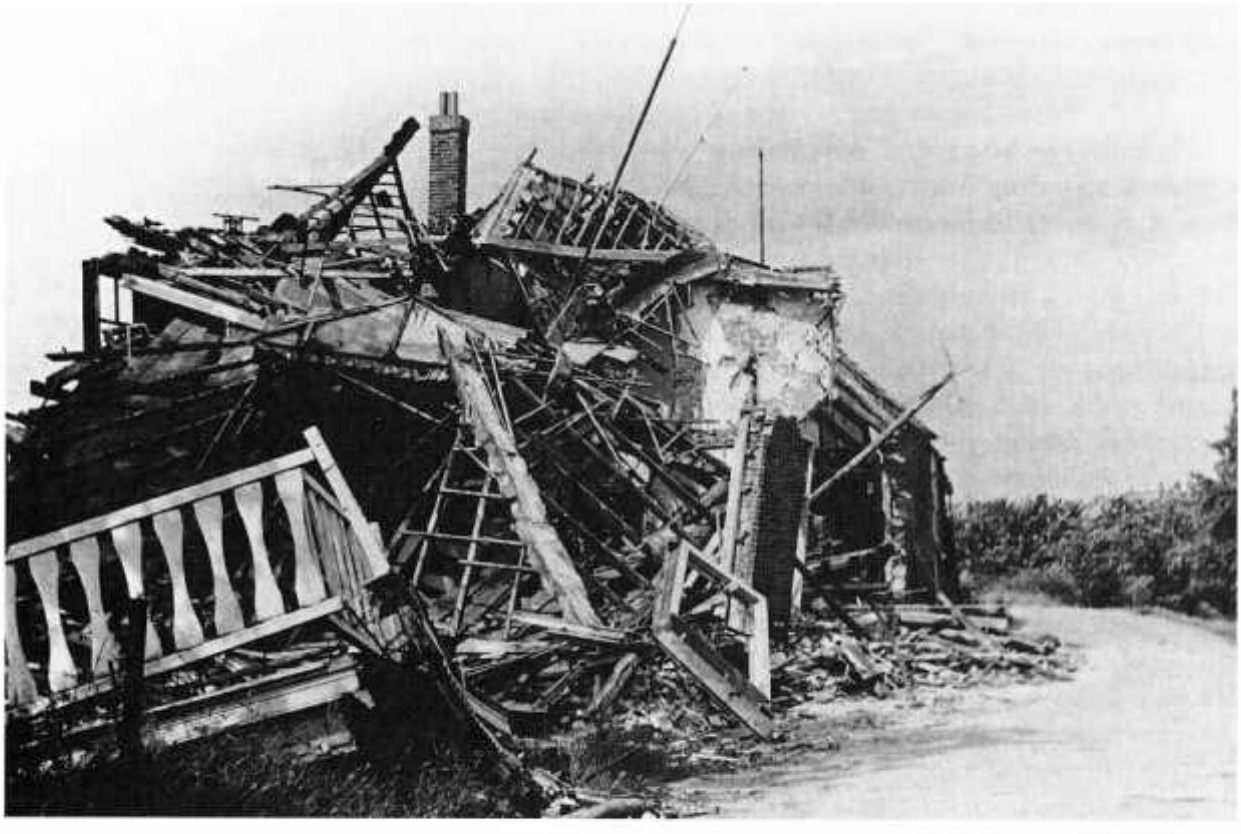
De komst van Eiso Wortelboer

De scheepsbouwer *Eusebius (Eiso) Fredericus Wortelboer* was geboren te Hoogezand op 11 november 1894. Evenals Bodewes kwam het geslacht Wortelboer uit Groningen, was van katholieke huize en telde meerdere generaties scheepsbouwers. Er bestonden ook familiale relaties tussen beide geslachten. Eiso Wortelboer was de jongste zoon van de scheepsbouwer *Johannes Gerhardus Wortelboer* (1839-1924) en *Martha Kuiper* (1852-1923) uit het geslacht Bodewes (zie bijlage 1).[12] Johannes Wortelboer exploiteerde een scheepswerf te Westerbroek (gem. Hoogezand) en een te Delfzijl. Het gezin telde dertien kinderen, waarvan Eiso de op een na de jongste was. Omdat hij nagenoeg achteraan kwam, zocht Eiso zijn toekomst niet op de werf van zijn vader, maar probeerde hij elders een toekomst op te bouwen. Hij liep enkele jaren stage op de bekende scheepswerf van Joseph Meier te Papenburg aan de Ems. Hij werkte toch ook nog even op de werf van zijn vader. In de jaren twintig werd hij waarschijnlijk door Harmannus Halbanus (Mans) Bodewes naar voren geschoven om de leiding van de Pannerdense scheepswerf van Joost Bodewes op zich te nemen. Op 29 september 1923 werd hij door de beide aandeelhouders H.H. Bodewes en de weduwe van Joost Bodewes tot directeur van de N.V. Scheepswerf 'De Hoop' te Pannerden benoemd.

Eiso Wortelboer in de jaren twintig met links (met wandelstok) een onbekend persoon.
Archief De Hoop - Lobith

Eiso Wortelboer had de capaciteiten voor een ondernemer in goede en slechte tijden. Hij wist wat geldgebrek met zich meebracht, maar anderzijds wist hij van rijkdom goed te leven en ook wel anderen daarin te laten delen. Als elke ondernemer van de 'oude' stempel was filantropie hem niet vreemd en steunde hij religieuze

Het tijdens de oorlogshandelingen in september 1944 verwoeste huis van de N.V. 'De Hoop' te Pannerden, destijds bewoond door het gezin van H.J. Wortelboer. Coll: G.B. Janssen - Zevenaar, foto Jan van Ingen Pannerden

en charitatieve projecten. Hij zocht ook steeds naar mogelijkheden om zijn inkomen te verhogen en greep elke gelegenheid aan en ook wel eens mis. Maar dat maakte hem alleen maar wijzer, soms ook eigenwijzer. Hij wist wat stand en ook wat afstand (tot hem) betekende. Tegenspraak duldde hij van niemand en hij was ervan overtuigd zich te kunnen meten met de grote scheepsbouwers in den lande. Hij schiep status en wist die zowel zakelijk als ook in de familie uit te dragen.

Directeur E.F. Wortelboer verhuisde op 21 januari 1924 van Doornenburg naar de woning van de weduwe Bodewes-Nass in Pannerden. Nadat de weduwe in mei 1924 naar Huissen was vertrokken, had hij het huis aan de Rijndijk 12 voor zich alleen. Omdat hij nog ongehuwd was, zocht hij in Pannerden een huishoudster. Die werd gevonden in de persoon van Carolina Schoenmakers (* Pannerden 1887), dochter van de vroegere eigenaar van de werf, de scheepstimmerman Leonard Schoenmakers.

Op 17 oktober 1927 verhuisde Eiso Wortelboer naar Tolkamer om de sinds 1923 stilliggende scheepswerf weer op te starten. De leiding over de scheepswerf te Pannerden werd nu in handen gelegd van zijn oudere broer *Harmannus Jan Wortelboer* (* 1893). Deze vestigde zich komende uit Delfzijl op 27 juli 1927 in Pannerden aan de Rijndijk en bracht zijn jonge vrouw *Catharina Margaretha Boerma* (* Hoogezand 1899) mee. In Pannerden werden twee kinderen geboren, Martha Theresia in 1928 en Wijnand Willem in 1929. Ook zijn zwager, de werktuigbouwkundige Hendrik Boerma (* 1907) kwam in 1931 uit Sappemeer. Hij liet zich niet uitschrijven, verdween wel, maar vestigde zich in 1936 wederom in Pannerden, nu komende uit Veendam. Anderhalf jaar later verhuisde hij naar Millingen, naar de scheepswerf van Mans Bodewes, die nog steeds in bedrijf was.

Eusebius Fredericus Wortelboer trouwde op 12 september 1928 te Lith met de aldaar op 18 augustus 1900 geboren *Maria Anna Cornelia Lucia van Mourik*, dochter van Martinus Johannes van Mourik en Wilhelmina Maria Janssen. Zij vestigden zich in het tevens tot woning verbouwde kantoorpand op het terrein van de scheepswerf te Tolkamer. Op 22 september 1929 werd daar *Johannes Gerhardus (Hans) Wortelboer* geboren, bijna een jaar later, op 19 september 1930 gevolgd door *Martinus Johannes Maria (Martien) Wortelboer*. Er volgden nog twee kinderen namelijk *Eusebius Fredericus Robertus Maria (Rob) Wortelboer*, geboren te Arnhem op 3 juni 1934 en *Maria (Mariëtte) Wilhelmina Martha Bernadette Wortelboer*, geboren te Velp op 18 februari 1946. Laatstgenoemde trouwde in 1969 met *P.P.A.I. (Pieter) Deiters* en vestigde zich in Bussum. Eiso Wortelboer overleed te Arnhem op 9 februari 1981. Zijn echtgenote Maria van Mourik was hem al voorgegaan; zij stierf te Velp op 11 juni 1973.

Aanbieding van een boeket bloemen door Mariette Wortelboer bij de tewaterlating van het koelschip 'Hagno' (bouwnummer 240). In het midden Eiso Wortelboer. Archief de Hoop - Lobith, Foto Vrijhof Rotterdam